

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Sextum Incitamentum, Repræsentatio realis Passionis Christi. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

pit. Col. 57. dicentes; *Ideo Deum esse factum hominem, ut homo fieret Deus.* Et, quod maius est, S. Petrus 2. Pet. 1. 4. dicit, *Homines effici Diuinae consortes naturae.* Et Christus promittit suis: *Et maiora horum faciet,* scilicet miracula. Ioan. 14. 12. Tamen nullam sanctorum fecit participem sacrificij, vt ei etiam secundarij sacrificium possit offerri, Communicauit Deus sanctis suis, vt possint esse obiectum & terminus amoris, honoris, adorationis, inuocationis, laudis, genitflexionis, vt accensione lampadum & thuris honorentur, vt sciant arcana cordium, vt etiam in hac vita habeant quaedam similia dotibus gloriosorum corporum, vt etiam vmbra sua non tantum sudariis sanent infimos, vt eorum cadauera arida & mortua, suo contactu suscitent mortuos, vt sicis pedibus ambulent super aquas, vt tangendo ignem non comburantur, vt ingressi fornaces ardentes non laedantur, vt illis ferae bestiae non noceant, sed famulentur, & alia admiranda faciant, quae legimus in eorum vitis; tamen nulli sanctorum nec omnibus simul sumptis concessit, vt possit eis, saltem secundarij, sacrificium Missae offerri: etsi concesserit, vt spes nostra secundarij feratur in eos; vt eius corpore pasceamur, & sanguine potemur, sibi soli hunc honorem referuauit. Hoc est maximum signum Excellentiae sacrificij. Hinc Deus Exodi 22. 20. *Qui immolat Diu. occidetur, praeterquam Domino soli.* Vt cum S. Thoma 2. 2. q. 85. a. 2. & Trident. sess. 22. ca. 3. omnes Theologi docent, & haeretici fatentur. Et quamuis erigantur templa & altaria in honorem sanctorum, vt in iis sacrificia offerantur, tamen, vt bene ait S. Augustinus 1. 8. de ciuit. c. vii. & ex illo Conc. Trident. sess. 22. ca. 3. *Non constituimus Martyribus templa, sacerdotia, sacra, & sacrificia, quoniam non ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus.* Vnde Sacerdos, non dicit, *offerro tibi sacrificium* Patre vel Paule, sed *Deo, de illorum victoriis gratias agimus;* & nos ad imitationem eorum exhortamur. Vnde in oblatione primae panis in Missa dicimus: *Suscipe sancte Pater &c. Et calicem offerendo. Offerimus tibi Domine calicem salutaris &c.*

Et quidem haec exceptio sacrificij, non oritur ex morali quadam ratione & deputacione, ex qua videlicet oritur, vt non liceat, corporali, Purificatorio, & calice consecrato vt ad res profanas, ob consecrationem moralem, non obnatam suam: At sacrificium, ex natura sua intrinseca, est tam excellens vt Deus, ne quidem per potentiam absolutam possit statuere, vt illud alteri offeratur, quam ipsi soli non tantum ob adorationem patriae, quae in illo essentialiter includitur (quae etiam extra sacrificium sola mente nulli, nisi soli Deo, potest exhiberi) sed & ob tres proprias rationes sacrificij Eucharistici, quod Primò, continet transubstantiarum. Secundò, materiam sacrificij ac eius oblationem Corporis & Sanguinis Christi, non tantum verbalem (qua etiam à feminis

in oratione offerri potest Christus pro nobis oblati Patri aeterno) sed realem & effectiuam, quae à solis sacerdotibus legitimis tantum fieri potest. Tertio, adiunctum principalem offerentem Sacerdotem, scilicet Christum, cuius accessio ita intrinseca & necessaria, ad nullam aliam actionem humanam supernaturalem requiritur, neque in hac vita, neque in altera scilicet visione beatifica Dei, & fruitione eius, quae immediatè & principaliter, & totaliter prouenit à solis beatis animabus; lumine gloriae dotatis etsi non sine Dei concursu, quo etiam ibi indigent sancti ad suos actus vitales exercendos per totam aeternitatem.

Causa autem cur non possit Deus facere vt alteri quam ipsi offeratur sacrificium hoc, quia, vt ait S. Thomas 2. 2. q. 85. a. 1. & 2. per sacrificium, *resificamur Deum esse primum creationis principium, & vltimum beatitudinis finem, atque supremum rerum omnium Dominum, cui in signum debita nostra subiectionis & honoris, aliquod sensibile offerimus, ad significandum per rem sensibilem oblatam, interius spirituale sacrificium, quo anima se ipsam offert Deo in sacrificium, sicut principio sua creationis, & sicut fini suae beatificationis.* Hoc autem nulli creaturae conuenire potest.

CAPVT SEXTVM.

Sextum Incitamentum est,

Representatio non verbalis (vt fit in comædijs & Tragædijs poëticis) sed realis, & quidem substantialis; Christi Passionis & mortis. Nam, vt ait Conc. Tridentinum sess. 22. c. 1. *In hoc visibili sacrificio, eruentum illud semel in cruce peractum, representatur.* Et quidem non verbis, sed facto ipso; quia, vt idem Concilium c. 2. docet, *Vna eademque, est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit sola offerendi ratione diuersa, quia in Diuino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus conuenitur, & inconuenit immolatur.*

Hanc ob causam sancto Patres sacrificium Eucharistiae appellant *Passionem*. S. Ambrosius l. 1. de Offic. c. 48. *Nunc Christus offertur quasi homo passionem perferens, & offert se ipsum quasi Sacerdos, vt peccata nostra dimittat: Et repetitam Christi Passionem & Christum in Eucharistia occidi, & quasi perferre passionem.* Et Chrysost. h. 2. in 2. ad Timoth. ait crucis & Eucharistiae oblationem, eandem esse oblationem. Et B. Theodoretus in c. 8. Hebr. *Non aliud sacrificium non offerre, quam quod in cruce oblatum est.* Est ergo sacrificium Eucharistiae Passio, sola representatione, non re: *Christus enim iam non moritur, vt ait Apostolus Rom. 6. 9. idem re ipsa non patitur, sed representatiue; quia tamen non est representatio verborum vel picturae, sed factorum, vt paulò post dicam, idem S. Greg. Papa h. 37. in Eccan. Christus, inquit, Qui in se resurgens*

furgens à mortuis iam non moritur, adhuc per sacram hostiam in suo mysterio pro nobis iterum patitur. Nam quoties, ei hostiam suam Passionis offerimus, toties nobis ad absolutionem nostram, passionem illam reparamus. Vbi duas causas ponit, ob quas in hoc sacrificio Missæ ait Christum iterum pati: Primum, ob fructum Passionis, quem per hoc sacrificium participamus, scilicet absolutionem nostram à peccatis, modo infra explicando, quod etiam Ecclesia in quadam collecta Missæ ait: Quoties enim huius hostie commemoratio celebratur, toties opus nostre salutis (scilicet in cruce tempore Passionis peractum) exercetur. Secundò, ob reparationem Passionis cruentæ, scilicet, repræsentationem, per oblationem mysticam incruentam.

213. Quo autem modo Passio Christi repræsentetur à nobis, dum Missæ sacrificium Deo offerimus, Theologi variè explicant. Mihi placet eorum sententia, qui dicunt, Christi mortem (quæ erat cruentum sacrificium) repræsentari realiter (mysticè tamen, quia non est occisio naturalis Christi in Missa) in consecratione, dum sensibilibus verbis consecrationis, à Christo in ultima cœna, & à sacerdotibus in Missa prolatis, separatim, ex vi verborum consecrationis panis, ponitur Corpus Christi, sub speciebus sensibilibus panis, & deinde ex vi verborum consecrationis vini, ponitur solus sanguis Christi sub speciebus visibilibus vini ut supra n. 159. dictum est. Cum autem mors naturalis accidat, ex separatione sanguinis totius à corpore, & per hanc separationem naturalem Christus in cruce sacrificium suum cruentè peregerit, & se ita immolando, mortuus sit, etiam in Missæ sacrificio, hæc eius mors & separatio sanguinis à corpore, repræsentatur per positum, vi verborum consecrationis, Corpus Christi solum sub speciebus panis, tanquam separatum à sanguine, & per aliam consecrationem vini, vi verborum, positum solum sanguinem, sub speciebus vini. Et quia verè & realiter ponitur, & Corpus & Sanguis, sub speciebus, est vera & realis immolatio, & sacrificium, non tantum verbale, sed etiam coniunctum cum reali destructione totius substantiæ panis & vini, & conversione ac mutatione substantiali (vii sancti Patres loquuntur) in Corpus & Sanguinem Christi, & quidè, ut loquitur S. Thomas, *conversione substantiali, & reali Christi præsentia, per eius productionem, vel (ut loquitur Koninck q. 83. a. 1. Reproductionem, aut, ut Suarez & Tanner, Conservationem substantialem.* Sicut si quis in comædia volens repræsentare actionem aliquam Regis, Regem ipsum verbis suis susteret præsentem, etsi non præmissa vlla mutatione substantiali, verè illa repræsentatio esset realis, non merè verbalis. Multò ergo magis in Missa vbi est transubstantiatio, & alia mira.

214. Talis autem repræsentatio singularis salutiferæ

mortis Christi non fit in vlla alia actione Missæ, ne quidem in comestione, quia ante summptionem Eucharistiæ, iam prius in ipsa consecratione & per ipsam, facta est realis destructio (quod ad sacrificium perficiendum requiritur) & quidem destructio substantiæ totius panis & vini, quæ maior est, quam vnuquam sit facta in aliis sacrificiis antiquis propriè dictis, & simul est conuersio substantialis panis & vini in Corpus Christi & Sanguinem, remanentibus sensibilibus accidentibus eorum. Ideò meritò Concilium Toletanum 12. c. 5. ut referatur etiam Can. Relatum, de Consecr. dist. 2. Communionem Sacerdotis, tanquam diuersum quid ponit à sacrificio Missæ, dum reprehendit Sacerdotes, sæpius vno die sacrificantes, & tantum semel communicantes. Et addit: *Quasi verò non sit toties illi verò & salutari sacrificio participandum, quoties Corporis & Sanguinis immolatio facta consuevit.* Consummatum ergo est sacrificium Missæ & immolatio ante summptionem Eucharistiæ, Sacerdoti præscriptam. Et ita S. Gregor. Nyssenus h. 1. de resur. dicit: *non fuisse Corpus Christi immolatum arcanè & non aspectabili ratione, quando Christus Discipulis exhibuit Corpus edendum, & Sanguinem bibendum.* Sensit ergo non consistere immolationem Christi & sacrificium Eucharistiæ, in eius susceptione seu summptione, sed in Consecratione, quæ præcedit communionem, seu sacramenti summptionem, quæ ipsum sumentem & à peccatis liberat, & viniificat, & aliis replet bonis, etiam ut repræsentatio est Christi morientis, & Sanguinem pro nostra salute in cruce fundentis. *Quid agis Moyses* inquit S. Chrys. h. 1. ad solomus, *sanguis quis rationabilem hominem liberare consuevit?* Valde, inquit, non ed quod sanguis est, sed ed quia Dominici sanguinis per eum demonstratur exemplum. Quod hac similitudine illustrat: *Nam sicut regnantium statua, quæ sine animâ sunt atque sermone, nonnunquam ad se confugientibus hominibus anima atque ratione decoratis subuenire consueverunt, non quia sunt ære conficta, sed quia retinent imaginem principalem; ita & sanguis ille qui irrationabilis fuit, animas habentes homines liberauit, non quia sanguis fuit, sed quia Sanguinis ostendebat aduentum &c.*

Cum ergo repræsentatio hæc, & ratione obiecti Christi morientis, seu passionis eius vel mortis in fieri, ut loquitur S. Th. 3. q. 50. a. 6. sit repræsentatio rei omnium rerum post Deum præstantissimæ, & summè admittendæ & summè nobis miseris utilis, & Deo summè acceptæ, ut nulla alia actio creata possit ei æquiparari; (vii mox ostendam) præterea, cum ipsa formalis, ut sic dicam, repræsentatio Christi mortis, quæ fit in sacrificio Missæ incruentè, mortem cruentam repræsentans, sit etiam actio præstantissima, & utilis secundo loco post passionem cruentam, ut partim antea ostendi partim aliàs ostendam, nemo dubitare potest, exigì à nobis summam reue-

reuerentiam & deuotionem in te tantā repræsentandā, & in ipsa repræsentatione mortis Christi creentur; seu Christi pro nobis morientis, & mortis eius in fieri. Quamquam & ipsa Christi mors in factio esse, secundum quoddam facta est separatio corporis & anime, quamuis, ut ait S. Thomas 3. p. q. 50. a. 6. non possit esse causa salutis nostræ, per modum meriti, est tamen per modum efficientiæ, in quantum scilicet nec per mortem diuinitus fuit separata à carne Christi, & idem quicquid contigit circa carnem Christi, & animam separatam, fuit nobis satisfactorum virtute diuinitatis vnite. Cuius illud corpus fuit instrumentum operans in virtute eius, etiam mortuum, ut ait ad 3. & infra explicabitur hoc cap. §. Sexto repræsentamus.

Quod ut apprehendamus meliùs, declaranda sunt ea quæ dixi. Primò, Passionem Christi, hoc est Christum passum, post Deum, esse omnium præstantissimam rem. Hoc patet inductione. Nam præter Deum & Christum passum, seu Christi passionem in concreto (talis enim Christi passio in Missa repræsentatur Christum continente) hæc tantum existunt in rerum naturâ:

Primò, Angeli quoad esse naturale. Secundò, sancti in cælo cum B. Virgine quoad esse naturale. Tertio, homines in mundo quoad esse naturale. Quarto, dona gratiæ in mundo & in cælo. Quintò, gloria SS. Angelorum & spirituum beatorum in cælo. Sextò, aliæ creaturæ irrationalis. Septimò, addamus his omnibus creaturis Christi humanitatem, ut mente præcisam à passione eius & morte.

Dico, Christum mortuum, seu Christi humanitatem mortuam in cruce esse rem omnium præstantissimam post Deum. Ratio huius rei est quia Christi humanitas per se sumpta, quam Christus immolauit in cruce per passionem & mortem, quoad esse creatum solam ratione vnionis hypostaticæ cum Verbo est præstantior omnibus Angelis, ideoque colenda est cultu latitæ, qui Angelis nullo titulo debetur nec deferri potest sine idololatriâ. Vnde etiam Christus est caput non tantum hominum beatorum & viatorum omnium, quotquot fuerunt, sancti, & erunt ab initio mundi ad finem, tam iusti, quam iniusti (soli, dānatis ob actualia peccata, vel ob solum originale, exceptis) sed etiam Angelorum beatorum: ut est communis sententia cum S. Thomâ 3. p. q. 8. a. 4. & 5. ad 1. Et patet ex Colos. 2. 10. Qui est caput omnis Principatus & potestatis: & Eph. 1. 21. & 1. Petr. 3. 22. Hebr. 2. 8. Vnde omnes Angelos regit & mouet autoritate sua & illuminat, ut docet S. Dionysius c. 7. cælest. hier. Eandem ob causam Christi humanitas immolata in cruce per passionem, seu Christus potens vel potius passus, est præstantior omnibus aliis creaturis supra nominatis, etiam B. Virgine, quia in esse naturæ est ei similis, præstantior tamen, quoad esse naturale, quia origi-

nem suam non sumpsit ut B. Virgo, totam à suâ matre vel Patre, sed tantum à matre materiam, & generationem particularem, reliquum & principalius à Spiritu sancto ut Deo, Patris naturalis efficientiam supplete. Et quia in Christo in summo gradu, illi soli concessio, erant omnes virtutes & gratiæ ac dona Spiritus S. quæ nec vnioni hypostaticæ nec statui beatitudinis repugnant (solâ fide exceptâ, quæ comprehensionis statui repugnat, & spe, quoad propriam beatitudinem, quam quia ab initio conceptionis suæ habuit, desiderare non potuit) tamen quoad actus secundarios spei, probabiliter habuit habitum spei, quo desiderabat beatitudinem proprii corporis & beatitudinis aliorum, & quo eliciebat amorem concupiscentiæ erga Deum velut summum bonum, ac beatitudinem naturæ rationalis, ut dicit Suarez q. 7. a. 4. cum S. Thom. ibid. & Tanner disp. 1. de Incarn. q. 5. dub. 1. nu. 30. Vnde & Vasquez concedit in Christo fuisse actum spei non verò habitum, disp. 43. c. 1. sed malè, quia ad connaturaliter eliciendos actus supernaturales, opus est habitum, ut communiter docent Theologi cum S. Thomâ 3. p. q. 7. a. 1.

Denique Christus, ut patiens & moriens seu mortuus pro nobis, est præstantior in te non tantum in conceptu, se ipso, ut nondum passus & mortuus: tum quia per mortem completam factus est completè noster Saluator, Redemptor & Mediator, & compleuit merita sua ac satisfactionem pro peccatis nostris. Vnde S. Thomas 3. p. q. 48. a. 1. ad 3. ait: *Passionem Christi habuisse aliquem effectum, quem non habuerunt precedentia merita, non propter maiorem charitatem, sed propter genus operis, quod erat conueniens tali effectui, ut patet ex rationibus supra inductis.* (3. q. 46. a. 3.) de conuenientia Passionis Christi. Immo q. 49. a. 6. ad 2. ait, eum per priora merita meruisse exaltationem corporis per modum eiusdem recompensationis: tum quia per mortem & ob mortem susceptam, ut ait Apostolus Philip 2. 9. *Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genuflectatur, cælestium, terrestrium, & inferorum.* Et Hebr. 2. 9. *Videmus Iesum propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum.* Denique quia, ut probat S. Thomas 3. p. q. 48. a. 1. 2. 3. 4. *per Passionem suam satisfecit nostram salutem per modum meriti, & per modum sanctificationis, & per modum sacrificij, & per modum redemptionis.*

Secundò, Dixi repræsentationem Christi mortui esse rem summè admirandam, duas ob causas.

Primò, ratione rerum per quas in Missa repræsentatur mors eius. Primò, per destructionem supernaturalem substantiarum, panis & vini, quæ mirabilior est quippe supernaturalis, quam destructio naturalis Christi vitæ, facta solâ virtute naturali crucifigentium Christum. Secundò, per conuersionem substantiarum passibilium destru-

destruatarum, in Corpus & Sanguinem Christi. *Tertio*, per Christi productionem substantialem, sine substantiali productione rei alicuius nouæ substantialis huius productionis substantialis seu conuersionis substantialis, quæ fit in transubstantiatione. *Quarto*, ob maiorem quàm in cælo habeat, præsentiam in speciebus, quibus motus necessariò Christus mouetur, non sic ad motum cæli, si cælum in quo est moueretur. *Quinto*, ob specierum existentiam sine subiecto substantiali. *Sexto*, ob Christi corporis quanti & in cælo magnum spatium occupantis, in speciebus tamen existentis sine dimensione quantitua & occupatione magni loci, sed in minimâ particulâ hostiæ magnam illam in cælo quantitatem, veluti restringentis & coarctantis ad vix perceptibilem visu loci partem. *Septimo*, ob existentiam Christi in pluribus hostiis distantibus fieri solitam, idque (supposita transubstantiatione) naturaliter sine miraculo factam per naturalem fractionem vel positionem hostiarum consecratam in pluribus locis. Quod magis mirum est, certo quodam modo loquendi, quàm existere vnum sanctum simul in pluribus locis: vel, si quis per miraculum poneret B. Virginis corpus è cælo non translatum, in tot eius templis, in quot vellet. Hoc enim Sacerdos non posset præstare sine concursu omnipotentia Dei; at sine hoc concursu, per solum concursum naturalem Dei, vt authoris naturæ, quam dat omnibus creaturis tanquam causâ primâ vniuersalis, secundis, Sacerdos frangendo Hostiam consecratam, vel plures consecratas ponendo in locis distantibus, naturaliter facit, vt Christi Corpus verè per eius positionem, sit in pluribus locis distantibus, simul. Quæ existentia Christi in pluribus locis simul cum supernaturalis sit, magis mirum est, hanc rem intrinsecè miraculosam facere actione naturali non miraculosa, scilicet fractione hostiæ vel positione in pluribus locis: sicut si quis mortuum suscitaret, sine concursu Dei supernaturali, solo contactu naturali, præsertim casuali & non intento. *Octauo*, ob existentiam illius totius in totâ hostiâ, & totius in quavis parte hostiæ, & in infinitis si tot darentur. *Nono*, ob diuisionem in plures partes specierum, Christi Corpus intimè continentium, sine diuisione Christi corporis in plures partes.

Secundò, representatio Mortis Christi, seu Christi mortui, est res summè ex alio capite admiranda, ratione nimirum ipsius cruentæ mortis Christi quam representat. Quia Deum mori, magis repugnat Deo, quàm Deum incarnari, ideo illud est maximè mirum; ideo quoque magis mira est representatio hæc, rei magis miræ.

Quod autem magis mirum sit, & magis repugnans Deum mori, quàm incarnari, patet: *Primo*, quia Deus per incarnationem id acquisi-

uit modo præstantissimo quoddam maximè optabat in genere, vt ostendit, cum dixit: *Prou. 8. 31. Delicia mea esse cum filiis hominum.* *Secundò*, quia per Incarnationem acquisiuit nouam perfectionem, scilicet naturam humanam substantialem, rem omnibus puris creaturis post Diuinitatem, summè perfectam. Item præter naturam humanam substantialem acquisiuit aliquot vniones substantiales partiales supra num. 18. commemoratas, & hic necessariò commemorandas. *Primo*, vnionem naturalem animæ suæ cum corpore, similem aliis, qualem habent animæ aliorum hominum videntium, & quæ dissoluitur in morte, & quæ etiam in Christo dissoluta fuit in cruce. *Secundò*, acquisiuit partialem vnionem hypostaticam animæ suæ cum Verbo, quam retinuit in triduo mortis suæ. *Tertio*, acquisiuit aliam vnionem partialem corporis sui cum Verbo, seu personâ suâ, quam quoque retinuit in triduo mortis Christi. *Quarto*, acquisiuit præter has duas, tertiam vnionem hypostaticam in suâ humanitate, quæ duas vniones hypostaticas partiales paulò antè commemoratas inter se coniungebat, & cum Verbo diuino hypostaticè vnibat quoque primam illam vnionem naturalem, quæ est in nobis quoque inter Corpus & animam: quæ quarta vnio hypostatica, vnâ cum vnione naturali corporis & animæ, dissoluta fuit in Humanitate Christi, in triduo mortis.

At Deus in cruce per mortem perdidit perfectionem vitæ humanæ debitam suæ Humanitati, & ratione vnionis hypostaticæ, & ratione tot meritòrum quæ habuit, & ratione beatificæ visionis: & cum vitâ perdidit aliquot vniones partiales, vnâ naturalem, alteram hypostaticâ. Ideò mirum est magis auctorem vitæ, vitam perdere, & vitam ei adimi ab eius creaturis, quàm duas naturas perfectas vniri in personâ Verbi, & naturam inferiorè exaltari ad tantam sanctitatem & beatitudinem animæ, quanta fuit in Christo in instanti eius Incarnationis, & nunc est in cælo. Merito ergo S. Petrus exprobrauit Iudæis Act. 3. 15. *Auctorem vitæ interfecistis.*

Tertio, dixi, nobis Christum mortuum representatum, esse rem representatam summè vilem, quia per eam Christus pro nobis mortuus, factus est noster plenè Sacerdos, Redemptor, Iustificator, Mediator, Saluator, caput Ecclesiæ, influens in nos tanquam in membra sua omnia dona gratiæ, & tandem Glorificator, & qui nobis meruit omnia tanquam suis membris.

Decebat, inquit Apostolus Heb. 2. 10. eum, qui multos filios in gloriam adduxerat, Auctorem salutis eorum per Passionem consummare. Et c. 9. 15. *Idè non ui testamenti mediator est, vt morte intercedente in redemptionem earum præuaticationum quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt*

sunt eterne hereditatis Et c. 10. vers. 10. *Sanctificati sumus per oblationem Corporis Iesu Christi semel.* Loquitur de oblatione in cruce. Et 1. Ioan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et Eph. 5. *Tradidit semetipsum pro nobis, oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Et 1. Pet. 1. *Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati Christi.* Et Heb. 10. vers. 14. *Vna enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos.* Dixit, in sempiternum, ob valorem mortis Christi, qui in dignitate mortalitatis, fuit infinitus. Ideo si per totam eternitatem crearentur à Deo noui & noui mundi pleni hominibus, in sempiternum possent à Christo his gratia & gloriae donis repleri, si ei obediunt. *Factus est enim omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae.* Heb. 5. 9. ideo qui non obtemperant, non applicatur eis fructus Christi passionis.

Quarid, dixi Christi Passionem & mortem fuisse etiam summè Deo acceptam. Ita est. *Primo*, quia Christus in sua morte magis quam unquam antea suam humilitatem, & obedientiam, & amorem erga Patrem aeternum demonstrauit, quia actus iste omnium erat difficillimus & ignominiosissimus. *Secundo*, quia per mortem compleuit valorem omnium preceptorum suorum actuum, quibus Deo placuit. *Tertio*, quia per mortem plenè acquisiuit Deo hereditatem summè expectatam tot hominum sanctorum, quibus & gratiam & gloriam primam mortè promeruit completè. *Quarid*, quia per mortem, extrinsecam gloriam Patris sui & totus Sanctissima Trinitatis propagauit, ortam ex actionibus & passionibus tot sanctorum, exhibitis, vigore meritorum Christi passionis, & mortis praecipue, & magis, quam vigore aliarum Christi actionum ante mortem peractarum, quae non erant adeo difficiles. *Quinto*, quia per mortem promeruit efficaciam Sacramentorum, & omnium donorum gratiae infusionem, ordinatam ad dilatandum Regnum Dei. Denique propter effectus Christi mortis, paulò post explicatius recensendos.

Atque ita omnes actiones B. Virginis & omnium sanctorum in hac vita elicitae, omnia martyria & passiones eorum, & omnes actus beatorum animarum sanctorum in caelis, tanquam è fonte Christi passionis & mortis sunt deriuati, ideoque necessariò magis est acceptus Deo fons (scilicet Christi mors) quam flumina & riuus inde deducti.

Dixi praeterea, ipsam representationem formalem, sed incurrentem mortis Christi cruentae, esse rem praestantissimam & sanctissimam, non tantum ob causas supra explicatas, scilicet ratione rei quae offertur, ratione oblationis & potestatis quae offertur, & Dei, cui soli offertur, & ratione offerentis principalis, id est Christi, &

ratione Angelorum assistentium, sed formaliter, ratione ipsius representationis ut representatio est, seu, ut humano modo etiam civili loquar, ad rem meliùs explicandam, ratione huius comediae sacrae, in qua, ex diuinà institutione, representant sacerdotes Christum passum pro nobis in cruce. Qui, ut ait S. Thom. 3. p. q. 48. a. 1. 2. 3. 4. *passione sua causauit nostram salutem per modum meriti, & per modum satisfactionis, & per modum sacrificij, & per modum redemptionis, ut locis citatis pulchrè ostendit, & a. 6. ad 3. Passio, inquit, Christi, secundum quod comparatur ad Diuinitatem eius, agit per modum efficientiae, in quantum verò comparatur ad voluntatem Christi, agit per modum satisfactionis, in quantum per eam liberamur à reatu poenae: per modum verò redemptionis, in quantum per eam liberamur à seruitute culpae: per modum autem sacrificij, in quantum per eam reconcilianur Deo.* Haec nunc incipiam explicare.

Repraesentamus enim *Primo*, in hoc sacrificio Christum sanctissimè mortuum: quoad Exempla heroicissimarum virtutum, quae in eius passione & morte emicuerunt, scilicet, summa innocentia; agnita etiam à Iudice: summa humilitas: patientia: obedientia: amor crucifixorum, tam mediatorum Iudaeorum, quam gentilium crucifigentium ex impulsu Iudaeorum: amor omnium hominum, pro quibus mortuus est, etiam eorum, quos sciebat fore ingratos & damnatum iri; amor erga Patrem caelestem &c. Hinc Apostolus Rom. 5. ait. *Commendat istam caritatem Deus in nobis, quoniam cum inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Et per hoc dedit nobis, inquit S. Thomas 3. p. q. 46. a. 3. *exemplum obedientiae, humilitatis, constantiae, iustitiae, & ceterarum virtutum, in Passione Christi ostensarum, quae sunt necessariae ad humanam salutem.* Vnde dicitur 1. Pet. 2. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.*

Secundo, repraesentamus Christum in cruce Patri satisfacientem pro peccatis & debitis totius mundi. Colof. 2. 13. 14. *Cum essetis mortui in delictis conuiuiscavit cum illo, donans vobis omnia delicta, delens quod aduersus vos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, suffigens illud cruce.* Et 1. Ioan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Vnde Concilium Tridentinum sess. 6. c. 7. *Causa meritoria (iustificationis) est dilectissimus unigenitus Dei, Dominus noster Iesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam caritatem, quae dilexit nos sua sanctissimà passione, in ligno crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit.*

Tertio, repraesentamus hoc modo, Patrem, nobis iratum, placantem 2. Cor. 5. *Erat Deus in Christo, mundum reconcilians sibi.* Quà de re S. Thomas ex professo agit 3. p. q. 49. a. 4. in quo probat, nos per passionem Christi esse reconciliatos duobus modis: vno modo, in quantum remouit peccatum, per quod homines

homines constituuntur inimici Dei, secundum illud Sap. 14. Similiter odio sunt Deo impius & impietas eius. & Psal. 6. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Alio modo, in quantum est sacrificium Deo acceptissimum: est enim hoc proprie sacrificij effectus, ut per ipsum placetur Deus. Sicut cum homo offensam in se commissam remittit propter aliquod obsequium acceptum, quod ei exhibetur. Et similiter tantum bonum fuit, quod Christus voluntarie passus est, quod propter hoc bonum in natura humana inuentum, Deus placatus est super omni offensa generis humani, quantum ad eos qui Christo passo coniunguntur, scilicet per fidem & caritatem & fidei Sacramentum, ut dixit a. 3. ad 1.

237.

Quarto, repræsentamus Dominum Iesum morte sua totum humanum genus redimentem precio sanguinis sui, ut ponderat & docet S. Thom. 3. p. q. 48. a. 4. Et a. 5. Pretium, inquit, redemptionis nostre est sanguis Christi, vel vitæ eius corporalis, quæ est in sanguine. Hoc didicit à Spiritu sancto docente, Eph. 1. In quò habemus redemptionem per sanguinem ipsius. Et Gal. 3. Christus nos redemit de maledictione legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est Deut. 21. Maledictus est à Deo, qui pendet in ligno. Peccatum maledictum est, inquit S. Augustinus l. 14. con. Faust. c. 3. & 4. & per consequens, ait S. Thomas 3. p. q. 46. a. 4. ad 3. Mors est mortalitas ex peccato proveniens, caro autem Christi mortalis fuit, similitudinem habens carnis peccati, & propter hoc Moyses eam nominat maledictum, sicut & Apostolus nominat eam peccatum, dicens 1. Cor. 5. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, scilicet propter penam peccati.

Quinto, repræsentamus, nos à diaboli potestate & captivitate, quæ tenebamur in eius dominio, liberantem. Quamvis enim diabolus iniuste inuaserit hominem, inquit S. Thom. 3. p. q. 46. a. 8. ad 3. tamen homo propter peccatum, iniuste erat sub servitute diaboli derelictus à Deo. Et idò conueniens fuit, ut per iniustitiam homo liberaretur à servitute diaboli, Christo satisfaciente pro ipso, per suam passionem. Fuit etiam hoc conueniens ad vincendam superbiam diaboli, qui est deserior iniustitiae & amator potentie, ut Christus diabolum vinceret, & hominem liberaret, non per solam potentiam Deitatis, sed etiam per iniustitiam & humilitatem passionis, ut Agust. dicit 13. Trin. 17. 19. Decebat, inquit Apostolus Heb. 2. 19. 14. ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum. Et Ioan. 12. 31. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras; & ego, si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum, hoc autem dicebat significans quæ morte esset voriturus. Et Colos. 2. 15. Expolians principatus & potestates, traxit confidenter, palam triumphans illum in semetipso. Quod quidem, inquit S. Thom. 3. p. q. 46. a. 3. ad maiorem dignitatem hominis cessit: ut sicut homo victus fuerat & deceptus à diabolo, ita etiam homo esset, qui diabolum vinceret: & sicut homo mortem meruit, ita homo moriendo mortem superaret. Unde dicitur, Cor. 15. Deo gratia, qui dedit nobis vi-

etiam per Dominum nostrum Iesum Christum (quæ victoria, inquit ad secundum in eius morte paruit, dum eam coram hominibus patiens per incorruptionem corporis sui probavit extinctam) & idò conuenientius fuit, quod per passionem Christi liberaretur, quam per solam Dei voluntatem.

Porro S. Thomas 3. p. q. 49. a. 2. circa potestatem quam diabolus in homines exercebat ante Christi passionem, tria esse consideranda dicit: Primum ex parte hominis, qui suo peccato meruit, ut in potestatem traderetur diaboli, per cuius temptationem fuerat superatus. Aliud autem est ex parte Dei, quem homo peccando offenderat, qui per suam iniustitiam hominem reliquerat potestati diaboli. Tertium est ex parte ipsius diaboli, qui sua nequissima voluntate hominem à consecutione salutis impeditabat. Quantum ergo ad primum, homo est à potestate diaboli liberatus per Passionem Christi, in quantum passio Christi est causa remissionis peccatorum. Quantum autem ad secundum dicendum, quod passio Christi, nos à potestate diaboli liberavit, in quantum nos Deo reconciliavit. Quantum vero ad tertium passio Christi nos à diabolo liberavit, in quantum in passione Christi excessit modum potestatis suæ à Deo traditæ, machinando in mortem Christi, qui non habebat meritum mortis, cum esset absque peccato. Unde August. dicit in 13. de Trinit. c. 14. Iustitia Christi victus est diabolus, quia cum in eo nihil morte dignum inueniret, occidit eum tamen: & vitæ instum est, ut debitores, quos tenebat, liberi dimittantur, in eum credentes, quem sine villo debito occidit.

Et ad secundum. Quicumque ante passionem Christi diabolo resistebant, per fidem passionis Christi hoc facere poterant, licet passione Christi nondum peractâ. Et ad tertium. Semper per passionem Christi & paratum hominibus remedium se tuendi contra nequitiam demonum, etiam tempore Antichristi. Sed si aliqui hoc remedio vi negligant, nil deperit efficacia passionis Christi.

Sexto, repræsentamus eum, morte sua liberantem à peccatis, omnes eos, qui ante eum illa commiserant, & postea commiserunt vel committent ad finem mundi, Hebr. 9. 26. Semel in consummatione seculorum ad destinationem peccati, per hostiam suam apparuit: loquitur autem ibi de Christi passione, per quam semel susceptam ait eum redemisse mundum. Et ver. 128. Christus semel oblatas est, ad exhauriendam multorum peccata. Et ver. 14. Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis. Tractat hac de re ex professo S. Thomas 3. p. q. 49. a. 1. & probat illo testimonio Apoc. 1. Dilexit nos & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Dicit autem, Passionem Christi esse propriam causam remissionis peccatorum Tripliciter. Primum per modum pronocantis ad caritatem: quia, ut Apostolus dicit Rom. 5. Commendat Deus suam caritatem in nobis, quoniam cum adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Per caritatem autem consequimur veniam peccatorum, secundum illud Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa, quo-

gratiam dilexit multum. Secundò, passio Christi causat remissionem peccatorum per modum redemptionis: quia videlicet ipse est caput nostrum per passionem suam quam ex charitate & obedientia sustinuit; liberavit nos tanquam membra sua à peccatis. quasi per pretium sua passionis. Sicut si homo per aliquod opus meritorium quod manu exerceret; redimeret se à peccato, quod pedibus commississet. Sicut enim naturale corpus est unum ex membrorum diversitate consistens, ita tota Ecclesia quæ est mysticum corpus Christi, computatur quasi una persona cum suo capite quod est Christus. Tertiò, per modum efficientiæ, in quantum caro secundum quam Christus passionem sustinuit, est instrumentum Divinitatis, ex quo eius passionis & actiones operantur in virtute divinâ ad expellendum peccatum. Et ad primum ac secundum, Passio Christi licet sit corporalis, habet tamen quandam divinam spirituales, virtutem dimittendi peccata. quia caro eius est Divinitatis instrumentum, cui unita est virtus instrumentum. Porro Christus nos passione sua (ait ad tertium) liberavit casualiter, id est instituens causam nostræ liberationis ex qua possint quæcumque peccata quandoque remitti, vel præterita vel præsentia vel futura. Sicut si medicus faciat medicinam, ex qua possunt quæcumque morbi sanari etiam in futurum. Adhibetur autem (inquit, ad quartum) hæc medicina singulis per sacramenta, quæ habent virtutem ex passione Christi, (vt dicit q. 62. a. 5.) vti & fides formata, non solum quoad intellectum, sed etiam quoad effectum, secundum illud Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine eius; vt habet ad quintum. Ideò inquit S. Thomas 3. p. q. 46. a. 3. per passionem Christi est homini inducta maior necessitas se immunitem à peccato conservandi, qui se sanguine Christi redemptum cogitat à peccato; secundum illud 1. Cor. 6. Empti enim estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro. Et q. 50. a. 1. inter quinque causas ob quas ait conueniens fuisse Christum morti, quartam ait fuisse; Vt corporaliter moriendo similitudinem peccati, id est penalitati, daret nobis exemplum moriendi spiritualiter peccato: unde dicitur Rom. 6. Quod videlicet mortuus est peccato mortuus est senel: quod autem vivit, vivit Deo: ita & vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo.

Septimò, representamus eum, morte sua, id est, metis suæ mortis infundentem gratiam iustificantem, virtutes, & dona Spiritus sancti omnibus illis hominibus, quicumque fuerunt, sunt & erunt iustificati. Heb. 10. 10. Sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel; loquitur de oblatione in cruce. Et Rom. 3. Iustificati gratia per gratiam ipsius. Rom. 4. Mortuus est propter delicta nostra, resurrexit propter iustificationem nostram. Quia omnis gratia supernaturalis, quæ homini divinitus confertur ad iustificationem, est ex meritis Christi. Nam omnis benedictio spiritualis est à Christo in nobis. Eph. 1. 3. Hinc S. Thom. 3. p. q. 7. a. 9. ait datam Christo gratiam, tanquam principio cuidam uniuersali, cuius virtus se

Lancij Opusc. Tom. 2.

extendit ad omnes gratia effectus & operationes. Similia habet a. 10. & 11. & tora q. 8. Valent. Suar. Valq. Tan. disp. 1. q. 6. dub. 5. n. 159.

Quod etiam verum est, omnes antiquos Patres gratiam reparationis & gloriam, & quæ eò pertinebant, auxilia omnia gratiæ accepisse per Christum & ob eius merita, non secus ac nos ipsos: vt docet S. Thom. 3. p. q. 19. a. 4. & omnes Theologi, & hoc vocat Valq. disp. 77. nu. 25. Catholicam veritatem. Ideò S. Ioannes Baptista Ioan. 1. 16. suo & aliorum Patrum, qui Christum præcellerant, nomine dixit. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Et Apostolus Rom. 5. 12. 15. & seqq. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit &c. sed non sicut peccatum ita & donum. Si enim vnus delicto multi mortui sunt, multò magis gratia Dei & donum in gratiâ vnus hominis Iesu Christi in plures abundavit. Et ver. 18. Sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnus iustitiam in omnes homines in sanctificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnus hominis peccatores constituti sunt multi; ita per vnus obedientiam iusti constituentur multi. At obedientia Christi præcipua fuit per mortem expleta Philip. 2. 8. Sic etiam 1. Io. 2. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed & pro totius mundi. Nam, vt dicitur Act. 4. 12. Non est in aliquo alio salus; nec enim aliud nomen est sub calo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Quocirca benè S. Augustinus scripsit l. de perfectione iustitiæ c. 19. Etiam iusti antiqui gratiâ Christi adiuti sunt. Et S. Cyrillus Hierosol. Catech. Deus à constitutione mundi vnâ eandemq; causam salutis instituit. Gratia autem Dei, quæ semper est iustificata vniversitas Sanctorum, aucta est Christo nascente, non cepta. Et hoc magnæ pietatis sacramentum, quo totus iam mundus impletus est, tam potens etiam in suis significationibus fuit, vt non minus adepti sint, qui in illud credere promissum, quàm qui suscipere donatum.

Et quamuis merita Christi non antecesserint tempore, gratias collatas Angelis & SS. antiquis, & Adamo ante peccatum, & post illud, collatas ex Christi meritis, tanquam præmio, id non obstat, quia meritum non physicè causat præmium sed moraliter, ideò non existens, dummodò præmium sit ab eo qui præmiator sit potest illum mouere ad dandum præmium alicui inuito præmissi meriti futuri alicuius, in quo habet quandam similitudinem cum causâ finali, quæ mouet operantem, antequàm in executione existat. Et ita, etsi Patres antiqui per gratiam sibi datam ante Christum incarnatum, impetrabant filios, ex quibus Christus nasceretur, & meriti sunt de congruo Christi incarnationem vel eius accelerationem; & per illam gratiam, etiam Maria se disposuit vt esset Mater Dei, non sequitur, non fuisse præuisa merita Christi, post Patres illos (ex quibus secundum carnem

carnem descendit) præciosos à Deo: quia, ut bene ait Soarez disp. 41. tom. 1. in 3. p. se. 1. Sicut ordine executionis gratia PP. antiquorum & Mariæ fuit prior Christi incarnatione, atque adeo etiam in præscientiâ Dei (intuentis res prout in executione sunt) Christi merita non fuerunt prius præciosa quam gratia antiquorum PP. tamen secundum ordinem intentionis, & Diuinæ prædefinitionis, quâ Deus statuit, omnes homines redimere per Christi meritum, antecessit præscientiâ Christi meritorum: propter quæ sic præciosa, statuit dare gratiam antiquis Patribus, & merita congruentia, ut se ad tantum mysterium suscipiendum disponerent. Et quamvis eodem modo potuisset illis dari gloria ante Christi aduentum, sicut data est gratia, tamen non est illa data: quia Deus noluit: contentus fuit dare gratiam, ne homines qui Christum præcesserunt, perpetuò perirent, sed consequerentur remissionem peccatorum per fidem vitam in Christum venturum Gloriam autè dare tunc non fuit tanta necessitas, quando nondum fuit pro reatu totius naturæ Deo satisfactum, & quando non fuit cælum apertum pro hominibus, aperiendum primum per Christi carnem, cælum intraturi post eius Resurrectionem tanquam hominum Præcurforis. Hebr. 6. vi. & c. 10. 20.

Ideò S. Isidorus Pelusiota l. 1. ep. 201. *Calorum regnum fermento comparatum esse ait, hoc est Domini ac Saluatoris nostri incarnationi peccati omnis experit, quæ vniuersum orbem terrarum conpersit, & vniuersi corporis ex nostrâ substantiâ atque à Dei Genitrice Maria sumpti, coagmentationi, quæ homines omnes qui ab orbe condito existerunt, ad nouum ortum renouauit.*

Ideò Christus dicitur occisus ab origine mundi Apoc. 13. 8. scilicet, ratione effectus mortis eius. Hinc Rom. 3. 25. *quem proposuit Deus propitiacionem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ propter remissionem præcedentium delictorum.*

242. Quæ testimonia probant, etiam Adamum, omnem gratiam quam post lapsum suum accepit, accepisse ex Christi meritis, non minùs quam cæteros Patres, immò & primam gratiâ quam ipse & Eva acceperunt in statu innocentia, propter Christi merita acceperunt. Ita Valentia, Suarez, Tanner, contra Scorum, Almainum & Vasquezium 1. p. 1. disp. 93. n. 20. & 3. p. disp. 12. c. 2.

Sed Scripturæ & Patres vniuersim omnem gratiam Christo ut auctori attribunt Et S. Th. 3. p. q. 1. a. 3. ad 5. & 2. 2. q. 2. a. 7. docet Adamum in statu innocentia habuisse fidem Christi glorificationis: ergo & auctoris suæ gratiæ. Et q. 8. a. 3. ait, *Christum esse caput omnium hominum in quo vis statu existentium, de cuius tamen ratione ibidem a. 1. significat esse influxum in membra: ergo & in Adamum, qui fuit homo. Et lect. 10. in c. 1. Ioan.*

explicans illud: *De plenitudine eius nos omnes accepimus. Omnes, inquit, Apostoli, Patriarcha, Propheta & iusti qui fuerunt, sunt, & erunt, & etiam omnes angeli.*

243. Octauò, repræsentamus eum morte suâ præseruantem à multis peccatis, multos, immò omnes. Nam & hic est effectus mortis Christi præstantissimus. Ideò meritò S. Dionysius Areopagita c. 8. diu. nom. tribuit Deo tanquam excellentissimum modum saluandi ac redimendi, dum non permittit hominem cadere. Et S. Aug. l. de S. Virgin. c. 41. *Omnia, inquit, peccata sic habenda tanquam dimittantur, à quibus Deus custodit ne committantur. Et in Psal. 85. explanans illud: Eruiisti animam meam ex inferno inferiori, docet Prophetam dicere, se liberatum à pœnis inferni, quia liberatus à talibus peccatis, per quæ potuisset ad ea tormenta detrudi. Sicut medicus medicamentis præbitis ante mortem, dicitur liberalisse amicum à morte, non præsentem, sed futurâ: & Patronus reum à suspendio per suum patrocinium debitiq; solutionem. Inde, inquit Augustinus, se rectè dicunt liberari, quòd, per liberatores suos non sunt permisi, perduci. Sic Dauid Psal. 143. 10. *Qui redemisti Dauid seruum tuum, de gladio maligno eripe me, id est, qui præseruasti Dauid ne vulneraretur aut occideretur, eripe me in posterum à gladio. Et l. 2. confess. c. 7. Omnia, inquit, mihi dimissa esse fateor, & quæ me sponte feci mala, & quæ te duce non feci. Hoc ergo modo etiam illa peccata, à quibus omnes filij Adæ, & Adam ipse præseruatus est, ne ea committeret, Christi mortis beneficio impedita sunt.**

244. Nonò, repræsentamus eum morte suâ conferentem auxilia gratiæ varia positua, per quæ excitantur ad opera supernaturalia peccatores, quibus se disponunt beneficio Christi mortis, ad obtinendam conuersionem & iustificationem.

245. Decimò, repræsentamus eum morte sua præuenientem & adiuuantem iustos, ad opera meritoria faciendâ, per quæ crescant in accepta iustitia extra vsum Sacramentorū. In quos, beneficio suæ mortis, tanquam caput in membra, ut ait Conciliū Tridentinum sess. 6. c. 16. *& tanquã vitiis in palmite, in ipsos iustificatos ingitit virtutem influit, quæ virtus bona eorum opera semper antecedit & comitatur & subsequitur.*

Vbi notandum est cum Suario to. 1. de grat. l. 1. c. 18. num. 7. & Tanner 1. 2. disp. 6. q. 3. dub. 3. n. 56. quamcunque bonam cogitationem, etiam naturalem, dari propter merita Christi, si aliquo modo ad vitam æternam conducatur sine per se, siue per accidens, impediendo peccatum: quia talis cogitatio in prædestinatis est effectus prædestinationis, in reprobis verò potest esse effectus generalis prouidentia supernaturalis: & ideò etiâ est effectus prædestinationis Christi, qui non solùm nobis meruit propria dona gratiæ,

gratiae, sed etiam dona naturæ, prout ad spirituales salutem conferre aliquo modo possunt &c. quæ tamen dona naturæ talia posse vocari gratiam, ait ibi Tanner.

246. *Vndecimò*, repræsentamus eum per sacramenta novæ legis conferentem beneficio mortis suæ, omnia illa dona gratiarum, quæ per sacramenta ritè suscepta conferuntur ex opere operato.

247. *Duodecimò*, repræsentamus eum vi meritorum mortis suæ conferentem gratias sacramentales, singulorum Sacramentorum speciales, quæ sunt quedam actualia auxilia gratiæ, intuitu Sacramentorum ritè susceptorum dari solita, tum ad bonum usum Sacramenti in aliorum utilitatem ritè exercendum (si scopus Sacramenti eò tendat) tum ad gratiam habituales annexasque virtutes, ac dona sub propriâ & speciali cuiusque sacramenti ratione tuendâ conservandaque, & cum opus est, accommodatis actibus exercenda. S. Thom. Valent. Vasquez, quæ gratiæ cum conferantur, Sacramento iam non existentem, non producuntur Physicè per sacramenta, sed moraliter; nam efficientia Physica immediata non convenit rei non existentem Tanner 3. p. disp. 3. q. 3. n. 149. 153.

248. *Decimotertio*, repræsentamus eum morte suâ thesaurum Indulgentiarum reliquisse in Ecclesiâ pro vivis & mortuis, eumque dispensantem per vicarios suos, & vi meritorum suorum applicantem.

249. *Decimoquarto*, repræsentamus eum morte suâ ita gubernantem iustos multos, ne perdant gratiam acquisitam: quod facit, dirigendo eos ne in obiecta & occasiones tentationum periculo fas incidant, & dum incidunt, ne eas advertant, vel, ut piis tunc cogitationibus occupati nil inde noxæ hauriant, vel, si tentantur ab iis, ut generosè præis suggestionibus & tentationibus resistant, & contrariis actibus se communiant.

250. *Decimoquinto*, repræsentamus eum morte suâ conferentem præsidia ad perseverandum in fine vitæ in gratiâ.

251. *Decimosexto*, repræsentamus eum mortis suæ beneficio iustos è Purgatorio liberantem, aliis modis quoque non per solas indulgentias, sed etiam per satisfactiones viventium, ad quorum utrumque, requiritur applicatio meritorum Christi vitæ, passionis, & mortis.

252. *Decimoseptimo*, repræsentamus eum dantem vim sacrificio Missæ ut sacrificium est, & habes ut passionis Christi distinctos effectus ab Eucharistiâ ut Sacramentum est.

253. *Decimo octavo*, repræsentamus eum ut liberantem nos à reatu pænæ æternæ, quæ & peccato originali & personali mortali non remisso debeatur. Nam, ut ait S. Thomas 3. parte q. 48. a. 4. in corp. Per peccatum, dupliciter homo obligatus est. Primo, servitate peccati: quia qui facit peccatum, Lancicij Opusc. Tom. 2.

servus est peccati, ut dicitur Ioan. 8. & 1. Pet. 2. A quo quis superatus est, huius & servus est. Secundo, quantum ad reatum pænæ, quo homo obligatus erat secundum Dei iustitiam. Et hoc enim est servitus quedam: ad servitutem enim pertinet, quod aliquis patiatur quod non vult, cum liberi hominis sit, ut se ipso, ut vult. Quia igitur Passio Christi fuit sufficiens & superabundans satisfactio pro peccato & reatu pænæ generis humani, eius passio fuit quasi quoddam pretium, per quod liberati sumus ab utraque obligatione. Nam ipsa satisfactio quæ quis satisfacit sine pro se sine pro alio, pretium quoddam dicitur, quo se ipsum vel alium redimit à peccato & à pænâ: secundum illud Dan. 4. Peccata vestra elcemofinis redime. Christus autem satisfecit, dando id quod fuit maximum, se ipsum scilicet, pro nobis. Et idè Passio Christi dicitur esse nostra redemptio. Poccò S. Thomas 3. p. q. 49. a. 3. & ex professo hac de re tractans ait, Per passionem Christi nos liberatos esse à reatu pænæ dupliciter Vno modo directè, in quantum passio Christi fuit sufficiens & superabundans satisfactio pro peccatis totius humani generis. Exhibuit autem satisfactio sufficiens, tollit reatum pænæ. Alio modo indirectè, in quantum scilicet passio Christi est causa remissionis peccati, in quo fundatur reatus pænæ Et ad pretium, Sortitur autem effectum passio Christi in illis, quibus applicatur, per fidem & charitatem, & per fidei Sacramenta. Et idè damnati in inferno, qui prædicto modo passioni Christi non coniunguntur, effectum eius percipere non possunt.

254. *Decimonono*, repræsentamus eum, gloriam beatificam donantem iustis puris, quibus calum aperuit suâ passione, ante eam iis occultum. Hebr. 6. vlt. Præcursor pro nobis introiit Iesus. Et c. 10. Habemus fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, quam intravit nobis viam novam & viventem per velamen, id est, carnem suam. Et Heb. 9. 15. Ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum quæ erant sub priori testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt, æternæ hereditatis. Ante passionem enim Christi, ut ait S. Thomas 3. p. q. 49. a. 5. Prohibebantur homines ab ingressu regni caelestis propter peccatum: quia sicut dicitur Isai. 53. via illa sancta vocabitur, & non transibit per eam pollutus. Est autem duplex peccatum impediens ab ingressu regni caelestis; vnum quidem commune totius humanae naturæ, quod est peccatum primi parentis. Unde legitur Gen. 3. quod post illud peccatum collocavit Deus Cherubim & flammæum gladium atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ. Aliud autem est peccatum speciale vniuscuiusque persona, quod per proprium actum committitur. Per passionem autem Christi liberati sumus non solum à peccato communi totius naturæ humanae, & quantum ad culpam & quantum ad reatum pænæ, ipso solvente pretium pro nobis, sed etiam à peccatis propriis singulorum, qui communicant eius passioni per fidem & charitatem & fidei sacramenta. Et idè per Passionem Christi aperta est nobis ianua regni caelestis. Et hoc est, quod Apostolus dicit Hebr. 4. quod Christus assisens Pontifex futurorum bonorum, per proprium sanguinem

sanguinem introiit semel in sancta, aeterna redemptione inuenta. Et hoc figuratur num. 35. vbi dicitur, quod homicida manebit ibi, scilicet in ciuitate refugij, donec Sacerdos magnus qui oleo sancto vnctus est, moriatur; quo mortuo, poterit in domum suam redire. Et Apostolus dicit: Habemus fiduciam in introitu Sancto- rum, scilicet celestium in sanguine Christi. Et ad quartum, Christus passione sua meruit nobis introitum regni celestis, & impedimentum remouit. Sed per suam ascensionem nos quasi in possessionem regni celestis introduxit. Et ideo dicitur Mich. 2. Quod ascendit pandens iter ante nos.

255. Vigesimo, representamus eum post mortem Sanctos in terris honorantem, concessis gratiis curatonum, per eorum Reliquias, vestes, loca, quae incoluerunt, per inuocationem eorum, & aliis modis in Ecclesiasticis historiis descriptis.

256. Vigesimo primo, representamus eum, ut promeritum Electis ipsam praedestinationem & electionem ad gratiam & gloriam, saltem absolute spectatam, non consideratam comparatiue, ut est huius potius quam illius. Quanquam hoc secundum, etiam asserit Valq. I. p. d. 94. c. 3. citans pro se Catharinum, Vegam, Cassalium; idem scribit Cabrera, Suar. Valent. Tanner. Vnde merito exclamat Apostolus Eph. 1. 3. 4. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in celestibus in Christo sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate. Et vers. 5. Qui praedestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae.

257. Vigesimo secundo, representamus eum morte sua sibi varia promeritum sua admiranda obedientia & humilitione commendata ab Apostolo Paulo, Philip. 2. de qua S. Thomas 3. p. q. 49. a. 6. ex professo tractans, ait, Christum in sua passione se humiliasse infra suam dignitatem, quantum ad quatuor: Primo, quantum ad passionem & mortem, quia Corpus eius passum est in sepulchro, & anima in inferno. Tertio, quantum ad confusionem & opprobria quae sustinuit. Quarto, quantum ad hoc quod est traditus humane potestati; secundum quod ipse dixit Pilato: Ioan. 19. Non haberes in me potestatem, nisi datum tibi esset de super. Et ideo per suam passionem meruit exaltationem, quantum ad quatuor. Primo, quantum ad resurrectionem gloriosam: vnde dicitur in Psal. 138. Tu cognouisti sessionem meam, id est, humilitatem meam passionis, & resurrectionem meam. Secundo, quantum ad Ascensionem in caelum. Vnde dicitur Eph. 4. descendit primum in inferiores partes terrae: qui autem descendit ipse est, & qui ascendit super omnes caelos. Tertio, quantum ad concessum paterna dextera & manifestationem Diuinitatis ipsius, secundum illud Isai. 52. Exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde, sicut obstupuerunt super te multi, si inglorius erit inter viros aspectus eius. Et Philip. 2. dicitur. Factus est obediens

vsque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen, ut scilicet ab omnibus nominetur Deus, & omnes ei reuerentiam exhibeant sicut Deo. Et hoc est quod subditur: Vt in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium & infernorum. Quarto, quantum ad iudicariam potestatem dicitur enim Iob 36. Causa tua quasi impij iudicata est, causam iudiciumq; recipies. Sed plura his meruit, ut bene recentiores Theologi obseruauerunt. Commemoremus omnia. Meruit.

Primo, gratiae suae & gloriae continuationem & perpetuitatem, ut bene obseruauit in praclaro opere Theologico de Incarnatione nostri Martinus Perex.

Secundo, meruit omnia auxilia gratiae actualis, & concursus Dei ad omnes suos actus meritorios, dempto primo, ut idem ibidem docet eum Suario.

Tertio, meruit illam directionem actualem ac specialem Diuinae providentiae, qua Christi animae est concessum, ut nunquam a bono deuiuerit, ut idem bene asserit.

Quarto, gloriam sui Corporis, Christum oportuit pati, & scintillare in gloriam suam. Luc. 24. atqui gloriam animae habuit ab instanti conceptionis, ergo ad gloriam Corporis.

Quinto, Dico cum Suario 3. p. q. 19. a. 3. d. 4. sect. 3. Christum meruisse impassibilitatem animae suae, seu indolentiam, quam assecuta est ab instanti mortis suae, quod etsi in dubium reuocet Magr. in 3. d. 18. (qui eam a puncto resurrectionis potius ait factam perfecte impassibile) tamen verius est cum Paludano q. 2. a. 3. statim talem fuisse, quia statim ac fuit separata a corpore passibili fuit simpliciter & omni ex parte beata; quantum esse potest anima purissime separata a Corpore; hoc enim est commune omnibus animabus iustorum purgatione non egentium.

Sexto, resurrectionem sui Corporis mortui, & omnes dotes gloriosi Corporis. S. Thom. 3. p. q. 53. a. 4. ad 2. Nam & alij iusti merentur resurrectionem suorum corporum.

Septimo, meruit triumphum suae Ascensionis. Ego vici, & sedeo cum Patre meo: Apoc. 3. Quid est quod ascendit, nisi quia & descendit prius! Eph. 4. Suarez.

Octauo, regiam dignitatem & supremum dominium in vniuersum orbem, nec non potestatem spirituales in caelo & in terra, quoad perfectum statum, vsum & possessionem, non tantum in actu primo. Sic ipse ait Matt. vlt. 18. Data est mihi potestas in caelo & in terra. Et Apostolus Rom. 14. 9. In hoc Christus mortuus est, & resurrexit, ut & mortuorum & viuorum dominetur. Suar. Valq. Tanner. Quamuis enim ut Deus fuerit semper Dominus, ac caput Ecclesiae, & sic ista non meruit, quamuis etiam ratione vnionis ante merita hoc ei debitum fuerit, ideo ut sic, illam non meruit;

Tan. to. 3.
d. 1. q. 6.
dub. r. n.
166. &
seqq.

meruit; quia tamen caruit veluti possessione, & vtu huius domini & dignitatis: hoc modo illud postea meruit: quomodo Bernard. lib. 3. de consid. ait, Christum merito redemptionis vendicasse sibi possessionem caeli & terrae, iuxta illud Matth. vlt. *Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra.*

266. Nondum meruit exaltationem nominis sui, factam per praecelata de eo testimonia & encomia Prophetarum, Apostolorum, Angelorum, & Dei ipsius. S. Thomas q. 19. a. 8. Vafq. disp. 79. c. 2. Hinc S. Thomas 3. p. q. 46. a. 1. probans fuisse necessariam Christi passionem ratione finis secundam causam necessitatis ait fuisse ex parte ipsius Christi qui per humilitatem passionis meruit gloriam exaltationis Et ad hoc pertinet, quod dicitur Luc. vlt. *Nonne oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam?* Et S. Augustinus tractat. 104. in Ioan. ponderans testimonium Apostoli ad Philip. 2. iam citandum: *Et mediator, inquit, Dei & hominum, homo Christus Iesus resurrectione clarificaretur vel glorificaretur, prius est humiliatus passione: non enim à mortuis resurrexisset, si mortuus non fuisset. Humilitas claritatis est meritum. Claritas, humilitati est praemium.* Hoc Apostolus indicat: *Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen quod est super omne nomen.* Philip. 2. Propter, est causalis, non tantum consecutio vnus post aliud, vt voluit Haereticus cum Caluino l. 2. Inst. c. 17. l. 6. negare Christum sibi aliquid meruisse. Et Heb. 2. *Videmus Iesum propter passionem mortis gloriae & honore coronatum. Dignus est Agnus qui occisus est, accipere Diuinitatem.* Apoc. 5. id est, vt honoraretur tanquam Deus. Testimonia autem, per quae exaltatum est nomen eius, sunt inter alia, Patris, post baptismum, Matth. 3. & post transfigurationem iterum, Matth. 17. Laudes Angelorum die Natiuitatis: manifestatio facta magis per stellam: Apostolorum.

267. Decimò, summum sacerdotium in Ecclesia (Vafq. Tanner) sibi proprium & singulare, praestantissimum sacerdotis naturae, Mosais. Legisque nouae, quia potestas sacerdotalis in Christo fuit excellentior & altioris ordinis, tum quia sacerdotium eius ad duplex sacrificium cruentum & incruentum ordinabatur, tum quia effectus sacrificij ab illo pendet potissimum & primario.

268. Vndecimò, autoritatem supremi in Ecclesia capitis. Vafq. Tanner.

269. Duodecimò, meruit sibi iudiciariam potestatem, S. Thom. 3. p. q. 59. a. 3. Suar. Vafq. Tanner Ioan. 5. *Dedit illi iudicium facere, quia filius hominis est, vt fuscus tractat Aug. lerm. vlt. de verbis Domini.*

270. Vigesimo tertio, repraesentamus eum morte sua pro meritum gratiam Angelis, iuxta probabiliorem & piam sententiam quorundam Theologorum cum S. Thoma lect. 10. in c. 1. Ioan. Albert. Caiet. Ruard. Viquer. Valent. Suarez, Tancij Opusc. Tom. 2.

ner in 3. p. disp. 1. q. 6. dub. 5. num. 176. & 178. & alios quos citat contra Vafquezum. Est enim caput Angelorum teste Scriptura, quamuis non sit eorum Redemptor, quia nec in se, vt homines peccarunt, nec in sua radice mortem aut mortis debitum vt B. Virgo contraxerunt, & nunquam peccarunt; quicquid deliret Origenes, (ob id etiam damnatus) asserens eos peccare in custodia hominum negligenti; & per Christum à peccati morte, fuisse redemptos.

Christus, inquit S. Bernardus, in principio, erat Verbum sapientia erat, erat iustitia. erat sanctificatio & redemptio sed Angelis: vt esset & hominibus; fecit eum haec omnia Pater. & fecit quod Pater, quod erat Angelis factus est & nobis. At Angelis, inquit, quomodo redemptio fuerit, non video. Nec enim auctoritas Scripturarum vsquam assentire videtur, eos aliquando aut peccato extitisse captiuos, aut morti obnoxios, vt necessariam haberent redemptionem, quo pacto tu dicis Dominum Iesum Christum eis fuisse redemptionem: Audi breuiter. Qui erexit hominem lapsum, dedit Sancti Angelo ne laboretur. Sic illum de captiuitate eruens, sicut hunc à captiuitate defendens. Et hac ratione fuit vtrique redemptio, soluens illum, & seruans istum. Liqueet ergo sanctis Angelis Dominum Christum fuisse redemptionem, sicut iustitiam, sicut sapientiam, sicut sanctificationem. Et nihilominus tamen haec ipsa quatuor esse facta propter homines. Sic ergo omne quod erat Angelis, factus est nobis. Sapientia in predicatione, redemptio in passione.

Vigesimo quarto, repraesentamus morte sua pro meritum resurrectionem nostrorum corporum, quam etiam ipse nobis promeruit, non tantum beatitudinem animae Tann. t. 3. disp. 2. q. 4. n. 57. patet ex 1. Cor. 15. 2. *Quoniam per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo, omnes viuificabuntur. Quod etiam Suarez disp. 50. l. 4. affirmat de resurrectione damnatorum, cum Cyrillo lib. 4. in Ioan. c. 51. Quate bene S. Augustinus l. 4. de Trinit. c. 3. dicit: *Vna mors nostri saluatoris (scilicet corporalis) duabus mortibus nostris (id est, animae & corporis) saluti fuit, vt explicat S. Thomas 3. p. q. 50. a. 1. Sed contra.*

Vigesimo quinto, repraesentamus Christum morte sua pro meritum seruis suis varias gratias gratis datas, quibus in hac vita vtantur in beneficium aliorum, quas enumerat Apostolus.

Vigesimo sexto, immò meritis Christi debetur, quod nati simus eo tempore quo prauidit, nos mortis pro nobis toleratae fructus participaturos. *Nec dum quos sic diligeret essent, si non dilexisset qui nondum essent, inquit S. Bernard. l. 20. Cant.*

Cum ergo haec sacrificij incruenti repraesentatio his modis explicata, tam eximiarum rerum, & tot beneficiorum, & sanctis hominibus, & peccatoribus, & Angelis, & Christi Humanitati, & nobis miseris ac indignis praestitorum, & toties in nobis iteratorum, sit repraesentatio

realis : etiam si ea in solis vestibus & gestibus corporis ac verbis sita esset, uti fit in comœdiis & Tragediis ac spilis, maximam sanè à nobis exigeret reuerentiam, deuotionem ac feruorè. Nam si quando reminiscimur alicuius summi nostri amici & benefactoris mortui, vel absentis, si is præter beneficia eximia nobis præstita, amore exuiscerato nos persecutus est, nobis sæpè perspecto, præterea si is fuit vir valdè sanctus & Deo carissimus; non possumus sine magnâ teneritudine cordis, & quodam pietatis sensu etiam in corpus redundante, eius recordari; multò magis id sentire debemus, dum sacrificium hoc offerimus in memoriam Christi, ut ipse à nobis offerri voluit. *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. 19. 1. Cor. 11. 24. 25. qui nobis plura beneficia contulit, quàm vnquam vllus mortalium contulerit, aut omnes homines in vnum solum conferre possint.

Deinde cum hæc representatio non qualiumcunque beneficiorum Christi, sit representatio, sed fontis eorum, scilicet Christi passionis, iuxta illud Apostoli 1. Cor. 11. 26. *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat;* tantò maiori reuerentiâ, deuotione, feruore, ac omnimodo sensu pietatis est perficienda à nobis hæc caelestis comœdia, ab ipsis etiam Angelis summo cum honore assistentibus aspectari solita. Si quis enim imperatoris filij in bello antiquo funesto mortem obitam repræsenteret, spectante ipso imperatore, quàm decorè, quàm patheticè, quàm reuerenter se gereret in eâ. Cum ergo sciamus adesse Deum ipsum, immò ipsum Filium Dei post suam resurrectionem, huic suæ representationi, & vnâ nobiscum in suâ persona presentem in altaris theatro (et si inuisibiliter sub speciebus panis & vini, quasi sub velaminibus quibusdam, & veluti personatum:) spectante quoque curia caelesti; quomoddò audebimus committere aliquid, non dico grauem, sed minimum in verbo & gestu, & incessu, & totius corporis situ ac motu lapsum indecorum; credentes eâ fide quâ credimus, Deum esse Trinum & vnum, spectare nos & nostra omnia interna & externa, dum sumus ad sacrum altare? Ponderemus hæc amore Dei, & nostri quoque; & quod non faceremus spectante Imperatore & curia eius, non committamus spectante Rege Regum & Domino Dominantium, Imperatore cæli & terræ, Iudice iustissimo, qui omnes nostros defectus in hoc sacrificio ad eius cultum & gloriam instituto seuerè iudicabit ac exprobrabit nobis: non debuisse id à nobis ad se honorandum suscipi, quod susceptum, peccatis nostris adiunctis, vertimus potiùs in despectum & vilipensionem illius. Non est paruus defectus quiuis, qui tempore sacrificij committitur, uti suo loco ostendam vberius. Nunc vnum commemorabo exemplum, quod refert Cælius l. 9.

mirac. c. 30. de Monacho Cisterciensi, qui dum Missam celebrabat deuotè, eleuabatur à terrâ, sed cum festinanter & sine deuotione celebraret, vel à strepitu eam audientium impeditetur, non eleuabatur. Si sibi carum (tales enim factores Deus, nec solet, nec vnquam legitur præstitisse nisi sibi valdè & singulariter caris) hæc subtractione soliti fauoris valdè rari, & valdè miraculosi, puniebat Deus, ob solam festinationem in Missa, quantò maiore pœna afficeret, nos non ita sibi caros, ob grauiores, etsi veniales defectus? Cauemus ergo ne eos admittamus, & oculos Diuinarum personarum ac Christi Humanitatis, & sanctorum Angelorum sacro altari assistentium, & cuncta nostra considerantium, offendamus.

CAPVT SEPTIMUM.

Septimum Incitamentum

Est, Finis ob quem à Deo est institutum sacrificium Missæ. Sunt autem tres fines præcipui, declarati à Concilio Tridentino contra hæreticos sess. 22. Can. 3. *Si quis dixerit Missæ sacrificium, tantum esse laudis & gratiarum aduentis, (ut heretici de sua cenâ dicunt) aut nûdam commemorationem sacrificij in cruce peracti; non autem propitiatorium, vel soli pro odesse fumentis: neque pro viuis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactoribus, & aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit.* 274

Offertur ergo Primò in gratiarum actionem Deo, pro beneficiis acceptis: deoquæ Gracè vocatur Eucharisticum. Offertur & in laudem & cultum Dei, ex gratitudine & nostri subiectione manantem: gratias agendo Deo, eumque laudando & colendo pro beneficiis acceptis, tanquam à nostro supremo Domino. *Ecclesia,* inquit S. Augustinus l. 1. cont. aduers. leg. & Prophet. c. 20. *per successiones Apostolorum immolat in Corpore Christi sacrificium laudis.* Hoc autem fit, illud offerendo Deo, tum pro viuis, tum pro cælitibus. 275

Nam primò pro beneficiis in eos collatis, sacrificia offerimus Deo. Secundò, ut in iis, commemorando sanctos, eos honoremus. Tertiò, ut inuocemus eos, quò orent pro nobis, nosque iuuent vi meritorum Christi.

De primò, scribit S. Augustinus libr. 8. ciu. c. 27. reddens causam, cur apud memorias sanctorum, dicantur sacra. *Vt,* inquit, *eâ celebritate & Deo vero, de illorum victoriis gratias agamus, & nos ad imitationem talium coronarum atque palmarum, eodem inuocato in auxilium, ex eorum memoria renouatione adhortemur.*

De secundò, scribit S. Chryostomus h. 21. in Acta: *Licet martyres sint, etiam pro martyribus magnus honor, nominari Domino presente, dum mors illa perficitur, & horrendum sacrificium & ineffabilia sacramenta. Hinc in Missa dicimus: Suscipe Sancte Trini-*